

حقیقتن عراقا وه باشقا میللتره دئمؤكراسی گتیرمك ایسته سئیدیلر. عراق وه باشقا میللترین وارلیق سندرلینی، میللی اثرلرینی قۇرۇباردیلار. نفت قۇیۇلارینی خشییر. ائله بۇنۇ عراق میللترلیده ده رك ائتمیشلر. اۇنا گۆره ده آمتریکا وه اینگیلسره قارشى میتینگ وه تظاهراتلارین آراسی كه سیلمیر. قباقكى ساییلاریمیزدادا قئید ائدیلبی كیمی اۇنلار یالنیز عراقین نفت لرینی تالاماق یاناشی اۆز سییاسی وه عسگری چیخارلاری اوچون بۇ قۇشۇن كمشلیغا ال ائتمیشلار. حتا آپریل بی نین سایی سیندا نیؤیورك تایمز ایدها ائدیركی، بۇ گونه قده ر آمتریکا دۆلتي عراقدا یاشایانلارین یوزده ائتمیشی نین شیعه طریقتینه باغلی اۇلدۇغۇندان خبرسزایدی. بۇ اۆزوده اۇنلارین عراقدا یاشایان اینسانلارا، اۇنلارین هانسی دینه اۇلمالارینا، نئچه دوشوندوكلرینه ده یه ر وئرمه مكده ن باشقا بیر شئی دئییلدیر. اۇنلار اۆزلرینی به یه نمیش بۇ بوك گیزلی سئرویسلری نه ایشله مشغۇلۇدۇلار؟! آمتریکا وه اینگیلسلر بۇ عمللری ایله تكجه بیرلشمیش میللتر تشكیلاتینی گۆزده ن سالیب، اۇنۇن مۇوجودیتینی سؤل آلتینا گتیردیلر، بۇ ایشلرینی بۇ گونده سوردورولر. عین زاماندا حقۇقی نظردن اله آئینماسی گره كن بیر عمله ال ائدیلا، عراقی خرابایا چئورمكله یاناشی، بۇ اۆلكه نى گله جه بی بللی اۇلمایان بیر سمته گۆتوردولر. چونكى عراق سئكولتر یعنی دین نین سییاسته قارىشمادیغی بیر اۆلكه ایدی. ایندی مۇلا حكیمی وه اۇنۇن ۱۶ مین نفر تئهراندا دینی فاناتیزمیه بئیلری بۇولمۇش قۇشۇنۇنۇ عراقا گتیرمكله، كریلادا هرگون اورتا عصره عاید دین آدینا وحشی عمللرین شاهیدی اۇلۇرۇق . منطقه ده ایندی ایرانلا یاناشی عراقدا دینی فاناتیزمین اۇچاغی بئلیك لنمكده دیر. آمتریکالیلار وه اینگیلسلر منطقه ده امنییتی ساغلاماق یئرینه نامنیلی بی ارمان گتیرمیشلر. یاخیندا عراقدا وه بۆلگه ده آجی گلیشمه لرین شاهیدی اۇلاچایق . آلدیغیمیز غئیر رسمی خبرلره گۆره آمتریکا دۆلتي نین نۇماینده لری تئهران نین تئروریست وه فۇندامنتالیست رژیمی ایله ده دانیشیقلا آبارماقدادیر. بۇ اۆزوده تیکرر آمتریکا دۆلتي نین منطقه یه دئمؤكراسی گتیرمه حاقداكی تیلیغاتلاری نین آچیق یالان اۇلدۇغۇنا بیر ده لیدیلر. ازوایشده ن بئله بیر نتیجه چیخارماق اۇلاركی، بۆلگه نین گله جه یینی چۇخ آجی گولر گۆزله بیر .

عراقداكى توركlerin تاريخی باغلارینا گلدیکده زئنهتایی جنابلاری « ایران توركلى نین تاریخی » آدی اثری نین بیرینجی جیلدی نین ۳۸ - نجی صحیفه سینده حقۇق متخصصی اۇلان « علی پاشا صالح » بى « حقۇق تاریخی » کتیبیندان سیتاد گتیره ره ک بازیر :

« آلتی مین ایله یاخین بۇندان اول ، حاصلخیز تۇپراقلار آختاران سومر آدلی بیر قوم قافقاز وه ایرانین شیمالغرب یۇلۇیله (بۇگونکۇ شیمالی وه جنۇبی آذره بایجان م .) بئین النهرین (بۇگونکۇ عراق) جنۇب قیسمتلرینه گله لیب عراقین جنۇب یئرلرینی اۆزلرینه وطن ائتدیلر .. اۇنلار اوللر سومر وه سۇنرالار « بابیل » آدیله معروف اۇلدۇلار . سۇمترلر میخی خطیله ، پالچیق لۇوحه لرین اۆزه رینده ، مینلرجه قانۇن وه اۆز سرگدشتلرینی « سومر » دیلینده یازدیلار . بۇ لۇوحه لر دۇنیانین بۆیوک مۇزه لرینده ساخلانماقدادیر . لۇوحه لر ، اۇستانلار وه باشقا سندلرین یوزده دۇخسانی ادارى ، اقیصادى ، حقۇقی ایشلره ، محکمه لرین حۆكمۇلرینه ، نیکاح ، مۇعامله ، وه وصیتلرین قباله لرینه ، قبضلره ، آلاهلارین ، یئرلرین وه شخصلیلرین آدلارینا مریۇطدۇر . »

تکجه تاریخچیلر دئییل ، حتا بعضی دیلچی عالیملرده سومرلرین اۇرتا آسییادان گلمه سینى تصدیق ائدیلر . ملن سومرلرین منشایی وه ان قدیم یازي وه مدنیتته مالیک اۇلماسی باره ده دۇنۇر پرویز ناتل خانلری یازمیشدیر :

« سومر دیلی بشرین ان قدیم یازیلیمیش دیلیدیر . سومر آدلانان قوم ، ان قدیم زامانلاردان دجله وه فرات چایلاری نین چاتار قاسیندا (مصب) ، یعنی قدیم بابیل ایله فارس کۆرفزی آراسیندا یئرلشمیشدی . بۇ خالق ، سۇي جهتدن ، قۇنشۇ میللتلرین هئچ بیرینه اۇخشامادى . غرئى آسییانین بئرون مدنیتلرینده ن اسکی راق اۇلان بۇنلاری تمون وه مدنیتی ، شاید هاما ن مسکلرینده یارانمیش وه چيچکلنمیشدیر . لاکین بعضی قیرینه لردن ده گۇمان ائتمک اۇلۇرکی ، اۇنلار ایلك اول شریقه ن وه یا شیمال شریقه ن اۇ یئرله گلمیشلر . »

سومرلرین اۇرتا آسییادان گلمه لری باره ده علی پاشا صالح اثری نین باشقا بئیرینده بازیر :

« مرکزى آسییانین اصیل ساکینلری تورك اۇلمۇشلار . بشریت ی ن بۇ بشی یینده ن یارانیب کۆچ ائتمیش وه ایلكین مدنیتلر وه خصۇصیه « سومر » لر وه « هیت » لر ی ن مدنیتی نی یاراتمیش طایفالار تورك نژادیندان اۇلمۇشلار وه بشرین دانیشدیغی بیرینجی دیل تورك دیلی اۇلمۇش وه بۇگونکۇ دیلرین بیر چۇخ کلمه لری نین کۆکۇر تورك دؤر ... »

دۇنۇر زئنهتایی هاما ن کتیبیندا سومرلرین اصلی وه منشایی باشلیغی آلتیندا ۳۹ - نجۇ صحیفه ده بازیر :

« یوخاریدا ایشاره ائتدی ییمیز کیمی ، سومترلر ، هابئله ، سۇنرا گۆره جه ییمیز کیمی ، ایلاملار میلاددان تقریباً دۆرد مین ایل اول ، بیرى - بیرى نین آردینجا ، قافقاز بۇلۇ لیله ، آذره بایجاندان گئچه ره ک ، بۇگونکۇ عراق وه خۇزیستان تۇپراقلارینا گله لیب یئرلشمیش وه اۇ دؤره قده ر میثلی - تایی گۆرونمه میش بشریت ی ن بیرینجی پارلاق مدنیتینی قۇرمۇشلار . سومترلر وه ایلاملارین اۇرتا آسییادان ، توركلرین آنا بۇردۇ وه مرکزینده ن گلمه لرینه داییر تاریخ عالیملری نین ایلنده سند وه مدره کلر واردیرمی ؟ »

علمی قازینیتلار وه تحقیقاتلارا اساسلانان ان قدیم دؤور تاریخچیلرین هامیسی گۆسته ریرکی ، تقریباً دۆرد مین ایل میلاددان قبايق سومترلر وه اۇنلاردان سۇنرا ایلاملار اۇرتا آسییا وه اۇرالین غربینده ن ، خزهرین شیمالی وه قافقاز کئشچیلرلی وه آذره بایجان دان گئچه ره ک ، بیرینجیلر بۇگونکۇ عراق تۇپراقلاریندا وه ایکننجیلر - ایلاملار - خۇزیستان تۇپراقلاریندا ، لۇریستان وه زاقرۇس داغلاری وه قسمنده بۇ داغلارین ایکی طرفینده یئرلشمیشلر . تاریخ چیلرین گۆستردیبینه گۆره سومر وه ایلامدان قالان اثرلرین تایی وه عینی مدنیتین یادیگاری اۇلان چۇخلۇ شئیلر هم عراق وه خۇزیستان دان ، همده اۇرتا آسییانین غربی ، عشق آباد منطقه سینده ن وه خۇراسانین شیمالی وه اۇرتا آسییا ایله قۇنشۇ منطقه لرینده ن تاپلمیشدیر . علمی قازینیتلارین بۇ محصۇللارینا اساسن عالیملر قطعى شکیلده گۆسته ریرلرکی ، سومترلر وه اردی ۴ - نجی صحیفه ده

عراق داکی توركlerin تاريخی Araq türklərinin tarixi

تۆوصیه ائتدی وه هرچور یاردیمدا بۇلۇنجاغینی دا ییلدیردی .

بندره اۇغلۇنۇن زئنهتایی جنابلاری نین اۆز آدینا چیخارتدیغی کتیباندا دا بللی اۇلۇرکی ، عراقدا یاشایان توركلر توركومن بۇخ ، آذره بایجان توركودولر . وه تبریز شیوه سینه یاخین بیر لهجه ده دانیشسالاردا یالنیشلیقلا بۇنلار توركومن آدلاندیریلیلرلار . چۇخ ائتمکلا آذره بایجان عراقین قۇنشۇ اۇلدۇغۇندان عراقداکی عربلر بۇ آدی عمدی اۇلاراق ایشلمیشلر .